

Дріт
Михайло Нечитайло

Збірка Михайла Нечитайла вміщує дев'ять оповідань. Це різні за змістом і за жанром твори, герої яких звичайні люди: з різними характерами, долями і переживаннями. Цих людей ми можемо зустріти в повсякденному житті. Але всіх їх поєднує одне – вони прагнуть щастя, як прагнемо його і ми з вами. Книга не залишить байдужим нікого, хто бажає зрозуміти себе і пильніше придивляється до своєї душі.

Михайло Нечитайло

ДРІТ

Дріт

Очікування неминучого дощу серед нестерпної засухи – непевне заняття. Бо радість – дощ рятівний, мовляв, іде – вмить може змінитися жахом урагану, градобобою, руйнуванням усього і вся, де серед посвіжілого повітря стовбичиш ти розгублений і розчавлений з єдиною думкою – най би вже краще стояла нестерпна, але тиха та спокійна спека.

Славка Пулюя чекала така радість, така радість – вилупитися пташеням хотілося з яйця, аби наново узріти цей прекрасний світ.

Славко і Таня малися йти на бал. Славків «предок», місцевий меценат, влаштовував ті бали, як знак для доколишнього плебсу про приналежність роду Пулюїв до аристократичних виверхів.

Таня – з плебсу. Донька слюсаря з радіомеханічного заводу та прибиральниці міської автостанції – куди вже нижче в низи.

Але... То Славків батько, відколи почав рахувати долари не купюрами, а пачками, раптом поділив світ на дві площини – білокістяну й чорнопорепану. А Славко, студент студентом, ото хіба що при власній хаті, до тих поділів ще чи не доріс, чи не вколотився в їх сутність –

виокремив з чорнопорепаних світів собі Таню; й так у неї вкипів, так уплівся в її очі, в коси влип, у стан завився, що де б не йшов, на що б не зирив – спершу перед очі ставала Таня, а вже потім з-поза неї проступав світ.

Мати бундючилася:

– Не рівня.

Батько поблажливо гладив вуса:

– Байдуже, хай зіб'є оскому на простих сирах, аби до вишуканіших зі знанням справи підступав.

– Таня – не сир, – виділився гнівно син. – Вона – любов моя одна. І я її по ваших світорозподілах рвати не збираюся.

– Хай молодість пошкварчить, хай, – мружився батько, самовдоволено склавши на пузі руки.

– Не рівня, – шипилася мати, відчуваючи в синовім коханні загрозу зведеному в аристократи роду Пулюїв.

Славко тікав від «предків» до своєї хати, бо знав одне – яких би аристократичних верховіть не сягав рід Пулюїв, Таня вже вписана до скрижалей того верховенства. Звідки б не була родом, з яких би низів не клюнулася у світ, а коли вже є на землі, є одна така, коли вже в душі, що й не знайдеш душі поза нею – дорога її одна, та ж, що й у Славка. Що б там не дув собі у вуса батько, як би не гнівалася мати – Таню скорчувати зі Славкових шляхів їм не під силу, бо немає сили над коханням, якщо кохання всесильне.

– Підеш на бал? – запропонував Славко Тані.

– Та... – зашарілася, – чи ж годна я на бали...

– Таню! – аж підскочив. – Та ти для мене найкоштовніша діадема в короні світу, чим ти переймаєшся, гожістю до балу?!.. Та що той бал?! Танцюльки, грація серед залу. А ти – діадема!

Бачив – аж горіла дівчина балом. Але відмовлялася йти навідріз.

Лише наступного дня дотумкав. Персня, дідом, засновником знатного роду Пулюїв, дарованого, на палець зодягнув Славко Пулюй, перед дзеркалом коштовною окрасою хизуючись – і дотумкав.

– Господи! – за голову вхопився. – А в чому ж Тані на бал іти? Не в джинсах же, не в кофтинці, хай і нарядній, не в платтячку блаґенькім.

До вечора поклав перед Танею дароване їй бальне плаття.

– Ось, – усміхався, – і якщо ти зараз знову віднікуватимешся від балу, я роздягну тебе й себе, скручу нас дротом – і хоч так, але ми з’явимося на тім велелюднім балу.

– Не треба дроту, – цілувала, – Славку, милий, не треба дроту. Що той дріт, як нас янголи зв’язали крильми.

І ось збігли декілька днів – і прийшов час балу. Жаданого балу, на яким Славко нарешті постане в супроводі своєї нареченої – прекрасної, чарівної, незрівняної. Хай заікнеться тільки хтось про розкреслювання світів на гожі й негожі, хай посміє булькнути дурисвітську нісенітницю про нерівню чи викривлення роду, коли поряд Славка стоятиме не хто інший, як сама принцеса в усій красі, з яких би світів вона не явилася – принцеса!

А побіля принцеси й самому вартує виліпитись у принца. Чорний фрак, метелик, стилізована зачіска – ще один штрих доточити, й вилитий принц. Дідового персня бракує на руці для підтвердження приналежності до королівського роду Пулюїв.

Дістав Славко заповітну коробочку, відкрив – а де це перстень? Ні сліду, ні знаку – тільки коробочка, як глум, у руках. Славко туди, Славко сюди – ні, немає персня. Ні слідів погрому в квартирі, ні слідів злому на дверях – а персня катма.

Аж світ потух в очах. Адже дідів дарунок той перстень, адже дорогезний аж до зашпорів, сльози бризнули з очей – хто посмів поцупити, як, чому?

З тими думками гіркими, з розпачем непогамовним, аж фрак зблід, і приплівся Славко до Тані.

– Оце такі справи, – роз’яснив ситуацію. – Не підемо сьогодні на бал, бо то ж не принц з принцесою туди з’являться, а дві примари понуруваті й сквашені. А я не хочу примарами втиратися в людські очі, я хочу ошелешити їх нашою королівською з’явою. Перенесемо з’яву, Таню, бо сьогодні я не годен випромінювати щастя.

Бачив – засмутилась, але вдіяти нічого не міг.

– Пробач, – зітхнув.

– Розумію, – схилила голову дівчина. – Хто ж втратою радіє. Хустинка з сумочки звіється – і то жаль криє; а тут – та-акий перстень.

– Та не в персні, врешті, справа, – розводив руками Славко. – Інше бентежить – хто, хто, як? Душа болить не від втрати коштовності, а від підступності чиеїсь. Не таке вже й широке коло осіб перейшло мою хату, ще вужче коло мітило в тій хаті персня, і хтось один, близький і вхожий, перекреслив усе з-за шматочка вимережаного золота. Страшно, Тетянко моя, від того, що я в когось безмежно вірю, а він з моєї віри, не роздумуючи навіть, здатен стесати кинджала та встромити, як причину знайде, мені в серце. Дружба, яку за антарктичні льоди маю, здатна скреснути, як рихла крига на забутій річечці по весні. То де ж твердь на землі, кохана моя? На що обіпертися можна в цім світі, не боячись упасти, втративши будь-якої миті опору? В кого можна вірити, крім себе, на землі? Бо як немає тверді, немає опори, немає віри – то що тоді є в людини, що, ради чого варто родитися і жити?

– Ти, Славку, краще не допитуйся в себе якоїсь абстракції, а зателефонуй до міліції, – порадила Таня.

– Безнадійна трата часу й сил, – махнув Славко рукою. – Я не знаю, коли той перстень пропав, я ж не милувався ним щодня. Два чи три дні пройшло, як востаннє його бачив, у хаті сто слідів стерто й сто народжено – хто вже що знайде. Хіба до екстрасенса сходити? – знайшовся враз на думці.

– По що? – здивувалася Тетяна.

– Ну, – роздумував Славко, – може, вкаже, де шукати пропажу. Або гляне в майбутнє й побачить, чи знайду.

– Не раджу втягуватися у всяку магію, – не погодилася Таня. – Шарлатанство то все. Майбутнє незнане, бо його ще немає.

– Ти хочеш сказати, що немає долі? – запитав Славко.

– А хіба є? – дивилася в очі дівчина. – Ось глянь, стоїмо ми на перехресті – перед нами три дороги вперед і одна назад. Яка може бути визначена доля, коли ми вільні цієї секунди рушити в будь-яку з чотирьох сторін. І в кожній стороні в нас ще по тисячі таких перехресть. Який екстрасенс може прорахувати всі наші думки та дії на незліченних перехрестях? Дурня те все, не вірю.

– Дозволь не погодитися, – заперечив Славко. – Бо можна сказати й інакше – куди б ми не йшли на всіх тисячах перехресть, ми однак підемо туди, куди веде нас доля. Ми не виберемо іншого шляху, окрім даного нам. Ми тільки тішимося, що маємо чотири дороги, а маємо лишень одну, бо по чотирьох одночасно піти не годні. Тож завжди вибираємо ту, яка нам прописана. А щодо можливості екстрасенсорного погляду в минуле, то тут і сперечатися ні об чім – минуле писане в Божій книзі, вартує лиш уміти повернутися в перегорнуту сторінку та прочитати.

– Твоя воля обирати шлях пошуку свого персня, – мовила Таня. – Але я тобі не раджу горнутися до забобонів і мракобісся. Огорнуть п'їтьмою – заблудишся й серед одної дороги, не кажучи вже про чотири.

По тому й розсталися, змінивши принадність і чарівність балу на невдоволення незгодою одного з одним.

* * *

Славко все-таки відвідав екстрасенса.

Практикувала в місті така собі ворожка – матінка Євтихія.

Ще дід покійний, сунучи рід Пулюїв до аристократизму, вивіряв шляхи поступу в матінки Євтихії. Та й батечко Славків бізнес-проекти бігав до неї погоджувати.

Пішов і Славко.

На подвір'ї в матінки гомонів і товпився люд.

«Ого, якби не було в бабери зіркового ока назад і вперед, чи й сунуло б стільки народу по ніщо?» – подумки докоряв Славко Тані, переконуючись у вірно вибраному шляху пошуку зниклого персня.

Черга в'юнилася подвір'ям у трьох десятках осіб – чекати день бажання в Славка не було, тож згадав про свій аристократизм.

Правдами й неправдами пробився до молодиці, котра в передпокої матінки управляла людським потоком.

– Я – Пулюй! – гордо мовив.

Молодиця зірвалася з місця, метнулася за двері.

– Для мене всі люди рівні, – долинуло грізне Євтихіїне з-за дверей. – Пулюй чи Петренко з колгоспу – всі в чергу. Мною веде Бог, а перед ним усі в одній шерензі.

Молодиця вигулькнула з-за дверей, розвела руками.

– Займайте чергу, – порадила.

– Хто тут крайній? – брів Славко вздовж натовпу.

– Я, – важко вичавив зі впалих грудей зів'ялий чоловічок. – Сідай, хлопче, – вказав на травичку на моріжку.

Нічого було робити – присів Славко край людської черги.

Чоловічок тим часом пробухикався й заходився виливати Славкові своє горе, мовби репетирував виступ перед Євтихією.

Лопотів і лопотів про невірну дружину, гірку долю дочки, котру ошукав коханець, про капосних сільських людців, які позбавили нещасного бідаку останнього, що мав – велосипеда.

– Євтихія підкаже, я знайду лісапета, – займався, жеврів надією.

– А що, вона може? – плюхнувся в словесну річку зів'ялого Славко.

– Та це найпростіше, що вона може, – прицмокнув чоловічок. – На злодія вказати – це для неї, як нам прим'яти цю траву.

– А ви звідки знаєте? – цікавістю проймався Славко.

Чоловічка знову прорвало – з бурхливого потоку його слів випливала жахна й велична водночас картина втратою ним замолоду коханої, яку тоді ще молода Євтихія зуміла віднайти; і, навіть більше того, вказала спосіб, як обскубти з дороги коханої реп'яхів-пройдисвітів, з котрих тій однак олії щастя не вцідити, аби натомість вдарувати себе – її єдине щастя.

– То ви ж недавно жалілися на невірну жону, – ледь не розсміявся Славко, – невже щастя було таким коротким?

– Не послухався я Євтихії, – розхлипався чоловічок, – не пішов за коханою, в іншу вкляк. А Євтихія казала – знайдеш іншу, половину себе згубиш. Ти, хлопче, як уже до матінки Євтихії доб'єшся, ти все перед нею розкажуй, не ткниш у одне, з чим ідеш. Життя – штука, знаєш, як гармошка, з багатьма клавішами, не тицяй на одну, дай матінці всі, хай промацає. Згодиться, я тебе запевняю, згодиться.

– Нащо мені всі клавіші перемацувати, як у мене одну заїло, – не погодився Славко. – Злодійство трапилось у моїй хаті, воно одне мене бентежить – інше ж усе в мене в злагоді.

– Не скажи, – аж захлинувся чоловічок. – Раз зацупили в тебе з хати гроші...

– Персня, – перебив Славко.

– Не важливо, – продовжував чоловічок, – важливо інше – перстень той не сам пішов у світ, наче старець-сіроманець, хтось його поволик. Одна справа, як той хтось – злодіяка одвічна, на весь вік у злодійстві втоплена...

– Та яка там злодіяка, – обурився Славко, – хата не зламана, все ціле, брали річ тихо й мирно, по-свійськи...

– Тим паче, – розп'якував чоловічок, – означає це, що, крім украденого персня, є й інша проблема в тебе – ненадійні товаришочки, ненадійні дівчатка. Хтось до тебе в серце вліз, парубче, а зі свого серця замка не зняв, душі тобі не відкрив, більше того, щирю дружбу вашу лопатою горне до свого засіка, ніби зерно з комори – багаті хтось на твоім серці, а ти клякнеш. Отож і кажу – розклади перед матінкою Євтихією всю свою ношу, аби перебрала, гляди, не тільки персня знайдеш, а й спокій у житті, струсивши незнані досі проблеми. Воно ж видно, сам у догадках б'єшся, а мислю переступити за горизонт уявлень боїшся. Не втішайся дружбою, хлопче, втішайся правдою. Бо дружба рівняє багатих з багатими, а бідних з бідними, правда ж рівняє всіх.

– І чого це у вас таке викривлене поняття про дружбу? – не погодився Славко. – Багаті з багатими, бідні з бідними... Не так це.

– А що, з бідаками водишся? – аж припіднявся чоловічок.

Славко поміркував мить.

– У мене кохана з бідних, то й що? – випалив. – Для мене й Тані немає значення, які в нас родословні, бо наші серця ангели так крильми зв'язали, що кріпша будь-якого дроту в'язь та, жодним забобоном її не розірвати.

– Може, й так, – хитнув головою чоловічок. – Я ж не матінка Євтихія, мені світ – темна пелена. А тобі, хлопче, видніше... Але раджу ще раз, питай у матінки Євтихії все, бо кожне її слово – прожектора промінь; як би тобі не ясніло в світі, а зблисне промінь – однак ще ясніше стане. Йй-бо.

Та й умовк, прокашлявшись, недавній балакун. Більше й слова не зронив. Та Славко й не наполягав – тут Тані дві доби вже не бачив; повіки стулить – кохана перед очима стоїть; вдивлявся в образ рідний Славко, вдивлявся та й задрімав на травичці.

– Ну, слава Богу, пора, – прорипіло поряд, склюнувши Славків сон.

Відкрив Славко очі – зів'ялий чоловічок, обтрусивши штани, став за дверима Євтихіїної хати.

«О, вже й моя черга», – аж повеселішав Славко.

– Пулюй! – по якимсь часі заgrimіла Євтихіїна помічниця, висунувшись з-за дверей. – Є Пулюй?

– Є! – здійнявся Славко.

– То підходь швидше, – керувала молодиця. – Не один, либонь, на прийом.

Ступив Славко у володіння матінки Євтихії.

– Перехрестися! – grimнула та, ледь переступив поріг.

Перехрестився.

Матінка щось пошепотіла перед образом на стіні.

– Сідай, – кивнула Славку на стілець перед обставленим свічками столом.

Сів.

– Біду маеш, – провадила далі Євтихія.

– Звісно, інакше чого б я тут був, – відповів Славко.

Матінка Євтихія не завважила на ті слова, а вела своєї:

– Оберіг втратив, а з оберегом і свою долю. Вірніше сказати, доля затулилася від тебе твоім оберегом.

Запала мовчанка.

– Все, – по якимсь часі мовила матінка Євтихія. – Олена в передпокої скаже, скільки Божою милістю дарованих тобі скарбів ти маеш уділити во благое дело проріцання зжитого та вхожого дня, начертаних Божою десницею на людській книзі буття, Божою милістю во славу Господа даній для читива матінці Євтихії, абись відкрити блудним синам і дочкам очі на тиснені їх судьби.

– За що платити? – не втерпів обурений Славко. – Ви ж нічого не сказали.

– Я сказала все, – важко глипнула матінка Євтихія. – Все, аби вберегти людину від скорботи. Бо інколи скорбота не вартує більш детального всікновенія в судьбу.

– Нащо мені ваша скорбота? – не вгамовувався Славко. – Ви мені скажіть, хто взяв персня.

– Скорбота не моя, твоя, – поправила хлопця матінка. – І я не певна, що ти її хочеш надпити.

– Хочу, – буркнув.

– Скорбота великою буде, – страхала Євтихія, – а біль ще більший за скорботу. Невже ти хочеш такого великого болю, пане Пулюй?

– Хочу, – не вгавав.

– Краще йди, – підвелася матінка Євтихія.

– Тоді я не заплачу, – пригрозив Славко. – Або повна інформація про перстень, або жодної копійки віщунці, – поставив умову.

Матінка походила по кімнаті, подумала.

– Добре, – глянула в очі. – Сам захотів, тож терпи.

– Витерплю, – не відвів очі, мовив з викликом.

– Перстень звела твоя доля, – почала Євтихія.

– Це я вже чув, – перебив, – хочу більше конкретики.

– Якої ще конкретики ти хочеш? – розсердилася матінка. – Ти що, не знаєш своєї долі?

– Якої ще долі? – холодком потягнуло по хлоп'ячій спині.

– Ти, хлопче, на гребені нині, – мовила Євтихія. – Вчуєш мое слово, впадеш, де доля вже не доля; відмовишся від слова мого – доля лишиться долею. Хоча й кривдною, блудливою, нечесною й брудною. Вибирай.

– Кажіть своє слово, – зробив вибір Славко. – Хто взяв перстень?

– Таня, – сказала віщунка.

– Брехня! – схопився з місця. – Нагла брехня! Не вірю! Прагну доказів!

– Ну, хлопче, я – не слідчий; я – провидиця, – мовила бабця. – І тим паче, дещо скажу. Твоя доля знала мою силу й тому дуже противилася твоєму приходу сюди. Так було?

– Ну... – не знав, що сказати.

– А як і не противилася, – скоромовкою продовжувала бабця, – то чинила спротив потай.

– Противилася, – погодився врешті.

– Отож-бо, – шепотіла Євтихія. – А ще знайдеш ти в своїм дворі дріт. Бо ангели не в'яжуть крильми, хто б тобі що не казав. В'яжуть не ангели, люди. Лукавством, словом обплутують, а дріт кладуть у двір і в'яжуть, аби лукавство не луснуло, а в'язало довіку.

– Побачимо ще ми з тим дротом, – похнюпився Славко.

– Я тебе просила – йди, не шукай скорботи, – нагадала Євтихія. – А тепер слухай до кінця, як узявся. Коли рване лукавство ти кинеш лукавиці межі очі, коли правду персня покладеш перед нею на стіл, вона попаде в круг і, аби вирватися з нього, свій круг кине тобі межі очі. Далі обирати тобі – або взяти її круг і випустити пташку з гріха на волю, себто, простити, або не взяти її круга й замкнути в смертельний зашморг лукавицю, сиріч її заляттям замкнути її життєве коло. Добре вислухав мої слова?

Стенув Славко плечима, бо й сам не знав, як він їх, ті слова, вислухав і чи надто второпав що в закрученій мові, крім одного: жахливого, немилосердного, нестерпного – перстень узяла Таня.

– То що? – стрів Славка надворі зів'ялий чоловічок.

– Ваша Євтихія – не прожектор, морок, – простогнав Славко.

– То тільки так здається, – кинув навздогін чоловічок. – Прожектор же висвітлює не тільки райдужні обрії, а й купу лайна на дорозі, в яку ти ледь не вступив. Світло, хлопче, це не радість, це – правда. А правда рідко буває солодкою. Тож терпи, аби не обплювати всього світу, бо іншого, аби жити, в нас немає.

– Краще жити в пітьмі, ніж при таких світлі! – скрикнув Славко.

– Кожен сам вибирає свою долю, навіть якщо вона накреслена на небесах, – даленів чоловічок.

* * *

Причвалавши зі зродженою Євтихією скорботою додому, Славко першим ділом заходився нишпорити по подвір'ю – шукав дрiт. Нічого схожого не знаходив, уже й воскресати почав, брехня Євтихіні слова, брехня – як раптом в попідтинню узрів стримлячу із землі іржаву дротину. Потягнув – не дається. Знайшов лопату, розкопав яму, витягнув на світ божий зо два метри дроту.

– Ого, Таню, – похнюпився, – добрячий шмат ти вклала в землю, не тільки на вік мій мірилась, а й на поза нього плани мала.

Потягнув той дрiт Славко в хату, біля софи поклав, у зажурі схилився.

Намацав мобільника, тицьнув у клавіші, вгледів на екрані миле личко, обрамлене написом «Танюшка», послав дзвінок у всесвіт.

– Алло, – долинуло здалеку. – Славко, чого тобі, бо мені ніколи.

– Хочу тебе бачити, – викублив важко.

– Я теж, але мені, ій-богу, ніколи, – озивалася далечінь.

– Таню, в нас біда, – іскрою шелеснув у всесвіт.

– Яка? – жахом сповнилися далі.

Глянув Славко під ноги на іржаву в'язь.

– Дрiт, – видихнув.

– Який дрiт? – незримою тривогою віяло з далеких мобільних просторів.

– Той самий, лукавий, – Євтихініми словами сколошків Славко обтяжений страхом всесвіт.

– Я постараюся зараз приїхати, – далечінь вирішила стерти відстані. – Чекай.

Кинув Славко мобільника на софу, а дрiт іржавий виклав на стіл посеред кімнати.

По якімсь часі об той дрiт спіткнувся дівочий погляд.

– Господи, нащо ти його сюди втягнув? – чи то здивувалися, чи вжахнулися очі.

Славко постеріг тую непевність дівочих очей.

– Кажеш, ангели в'яжуть? – перепитав.

– Ага, крильми, – зблиснули очі.

– Брехня! – скрикнув. – Немає ангелів, немає крил, є шмат іржавого дроту та лукавства, лукавства море.

– Про що ти? – злякалася дівчина.

– Про нас, – не зважив на дівочий страх. – От біда тільки – луснув дріт. Не витримав правди – луснув. Усе в'язання зітрухло й осипалося долі. Свобода ввірвалася в хату. Тільки хто їй радий? Хто, Таню?

– Про що ти? – своєї дівчина.

– Годі, Таню! – крикнув. – Усе знане. І про перстень, і про дріт. Усе, розумієш. Не ясно одне – нащо? Я ж тебе так любив, кохав так, що світу не мав поза твоїми очима, а ти... – якийсь перстень... Шмат металу. Простий шмат металу, а ти його вивищила й понад світ, і понад себе, й понад любов, і понад нас. Нащо, Таню? Тобі шепнути варто було: «Славку, персня хочу»; я б сотню кинув тобі до ніг, а ти... потай... Ех, Таню, Таню, ти вбила все. Як той Тарас Бульба, сама породила, сама й убила. Нащо, Таню? Роз'ясни мені, задля чого? Бо не розумію, їй-богу, не розумію.

– Ти хочеш сказати, що це я вкрала персня? – округлилися дівочі очі.

– Давай не будемо дивуватися тому, що дивом не є, – махнув Славко рукою.

– І хто тобі це сказав, ворожка? – допитувалися очі.

– Світ не без чесних людей, – буркнув Славко.

– Я ж просила – не йди до неї, Славку, – сховалися очі за сльози. – Я ж просила... Я відчувала...

– Ще б пак, не відчувати, – зовсім не здивувався Славко.

– Ти пам'ятаєш, я казала, – проривались очі з-за сліз, – що в кожного на перехресті чотири дороги, а по якій іти – всяк має вибрати сам. От і вибирай, бо я не брала твого персня.

– Я б вибрав, – йшов Славко за очима, – але як мені повірити тобі, Таню?! Як?

– Мовчки, – порадила.

– А де гарантія, що віра моя – не омана? – поцікавився.

– Віра не потребує гарантій, на те вона й віра, – висотались очі з-за сліз, згарячили.

– Але віра потребує правди, бо віра в брехню – тая ж омана, – не погодився.

– А ти видивись правду між брехні, – горнулися очі. – Серцем побач.

– Я б хотів, – аж гойднувся. – Але ж дріт... – спотикнувся очима об залізачця на столі.

– При чім тут цей мотлох? – не втямила дівчина.

– Лукавство в нім, – стояв на своєму Славко. – В'язати людину треба до межі, бо інакше можна й розрізати навпіл. Ось у чім біда, Таню. Не городи філософських тинів, скажи краще чесно – нащо все? Нащо перстень, нащо цей дріт, нащо крадіжка й нинішні вмовляння, аби я повірив тобі, як завше? Була любов, було те?пло й затишно, а це все, що відбувається нині, нащо?

– Нащо, питаєш? – звузились очі. – А я не знаю, нащо. Я в дротах не тямлю, що ти викладаєш їх на стіл і тицяєш якимось довколадротовим безумством межі очі. Я одне знаю, що б ти там собі не намислив, обпившись відьомським пійлом – не брала я персня. Але це знання для мене, для тебе ж, зашореного у лжевірі, сюю правду досягнути нереальним завданням є. Ти ж дротину в голову увібгав, більше там нічому немає місця. Жалем, ніби дротом, скрутив ти себе, Славку, аякже, дорогоцінного персня втратив. Чим применшити твій жаль – не знаю. Ось, візьми, бо нічого іншого, аби втішити тебе, на ум мені не йде.

Простягла долоньку, на якій покоїлися зняті з пальців дешевенькі каблучки.

– Бери, – просила.

Вже й руку простягнув, аби взяти – та й застиг.

Євтихіїні слова ввірвалися в мозок: «Вона, аби вирватися з круга, свій круг кине тобі межі очі. Далі обирати тобі – або взяти її круг і випустити пташку з гріха, або не взяти її круга й замкнути в смертельний зашморг...»

«Випустити, випустити – стугоніло серце. – Перснів на світі тьма, Таня – одна».

«Та яка вона одна, – бубоніло в душі, – коли персня поставила вище всього – і тебе, й кохання, й щастя спільного. Перснів – тьма, але для мірила людської душі достатньо й одного».

– Бери, – просила дівчина, простягаючи свої каблучки.

Відсмикнув руку – не взяв.

– Забери, – прохарчав. – Забери свої чари – вже не діють. Дріт на столі, не в землі – все розтало, щезло, лишився тільки прозорий білий світ, де не годе ніхто сховати навіть найменшої цяточки. Таню, облиш, цяточки не годе ніхто сховати, а ти отакенну пляму мостиш перед очі. То я ж не сліпець, я зрячий, Таню. Я ж кохав не стільки тіло твоє, скільки душу. А тепер розвиднилося – катма душі; а одне тіло, хай і найрідніше, воно ж – пуста. Ну нащо мені пуста, подумай, Таню.

Стисла каблучки в долоньці.

– Не віриш, значить? – перепитала.

– А в що вірити, Таню? – розводив у розпачі руками. – Дріт на столі, Євтихія, як у воду, дивилася в наше життя – немає в що вірити.

– Дріт, кажеш, є твоїм мірилом, – взяла дівчина до рук металеву лину. – Добре, зміряємо наше життя ним. Щоби ти затямив на віки – дивлячись, як у воду, в чиєсь життя, треба бодай визначити, чи крізь чисту воду зириш, чи крізь каламутну. Бо каламутна вода, мов те криве дзеркало, товстого робить тонким, а тонкого – товстелезним. Насправді ж кожен лишається таким, як є, як би його дзеркало не кривило.

– Поклади дріт назад, – набурмосився Славко.

– Нащо? – здивувалася.

– Це твій смертельний зашморг, у який ти загнала себе сама, – роз'яснив. – Негоже гратися зі своїм зашморгом.

– Зашморг – твій, – заперечила. – Ти повісив на ньому мій світ, повісив душу, ну нащо тобі, як ти казав, одне тіло. Віддай його дроту, як віддав усе інше. Не жалій.

– Поклади дріт, – наполягав хлопець.

Не поклала, понесла шмат іржавого металу з собою.

– Ну й неси, – обурився. – Викриті чари однак ніколи повторно не спрацьовують.

– Персня хоч віддай, – розчахнув вікно, крикнув у темряву. – Це не дріт, він великих грошей коштує.

– Віддам усе, що маю, – донеслося до вух. – Але щоб забрав і носив до скону, щоби ні покинути, ні скинути не міг.

– Носитиму, не переживай, – відповів сердито.

* * *

Ніч Славкова була тривожною та неспокійною – то Таня, то Євтихія напливали в снах, мов змагалися, хто першим сягне ранку цієї нестерпної ночі.

А першим сягнув ранку Славків батько.

Грюкав у двері, аж замок тріщав.

– Що таке? – врятував замка від знищення заспаний Славко.

– Слава Богу, живий, – присів батько на стілець.

Славко нерозуміюче кліпав очима.

– А який я повинен бути? – дивувався.

– Дідько вас, молодих, розбере, якими ви повинні бути, – заспокоювався батько. – То любляться, то з балкона разом плигають, аби в небеса в обіймах вознестися.

– З якого балкона, хто плигає? – нічого не міг зрозуміти Славко.

– Про балкон я так, для образності, – махнув рукою старший Пулюй. – А от що в тебе з Тетяною твоєю стряслося, тобі краще знати. Бо міліція, певен, буде цікавитись. Адвоката я вже замовив.

– А що з Тетяною? – недобре щось ворухнулось у Славка під серцем.

– Повісилася, – випалив батько. – На шматку іржавого дроту повісилась. І нащо? – дивувався.

– Зашморг, – завив Славко. – Євтихія ж казала – зашморг. Господи, й чом я не взяв у Тані ті каблучки?

Мчав на квартиру до коханої. І немов упав знову в неспокійний нічний сон, от тільки серед білого дня.

Ввірвався в злощасну квартиру, припадав до посинілого дівочого тіла, яке вже пакували, аби везти в морг на експертизу, метався, шаленів, грубив якомусь капітану міліції, що оширався довкола з синенькою текою та намагався щось туди занотувати зі Славкових слів; аж нарешті вперся очима в дріт, заплетений у петлю та підвішений до крюка в стелі серед ванної кімнати.

Кинувся до дроту, відкрутив, відірвав його від крюка.

– Не смій, не чіпай, – розставляв руки капітан. – Речовий доказ.

Не вслухався капітанового голосу, прошмигнув зі шматком дроту крізь міліцейські кордони і щез.

Далі – повна прострація.

І тільки батьків крик через тиждень вернув до тями.

– Виродок! – гриміло на весь дім.

Виродком виявився не Славко, а менший брат його – Ігор. Навчаючись у столичнім універсі, занедбав науку, знюхався з наркотою, вліз у страшенні борги та, аби позбутися їх, запузирив зі скарбниці Пулюїв пару діамантів.

– Що, жаль для сина пару брязкалець і якогось персня? – огризався до батька Ігор.

– Та я... та я... – ревів старший Пулюй і, не знаходячись на слові, вергав звичне. – Виродок! Ганьба сім'ї!

– Стійте, тату, – з глибин душі наповзала на Славка підозра. – Про якого це ти персня торочиш, Ігоре?

– Дідового, – байдуже відповів той. – Якого в тебе з хати зтирив.

– Ти?! – не повірив Славко.

– А ти що думав, домовик похазяйнував, – іронічно мовив Ігор.

Славко не відповів нічого. Він мовчки вийшов з будинку, витягнув зі сховку під парканом скручений дріт і побрів з ним кудись лісом.

Ішов до Євтихії.

– Сука, – шепотів. – Що ж ти наворожила, сука?!

Ніби привид, прошелестів Євтихіїним подвір'ям.

– Куди без черги? – запротестував хтось.

– Черга скінчилася, – буркнув Славко й ступив до передпокою.

– Матінка не приймають, – стала в дверях молодиця-розпорядниця.

– А я не на прийом, – грубо відштовхнув молодицю парубок.

Євтихія, як завше, втомлено мліла між своїх свічок.

– Ну й що це? – кинув Славко дріт на стіл.

– Дріт, – відповіла Євтихія.

– Та ні, зашморг, – заперечив Славко.

– Чий? – забігали матінчині очиці.

– Ваш, – спокійно відповів Славко.

– Себто? – не зрозуміла.

– Пам'ятаєте, вкраденого персня на мою дівчину повісили? – розтлумачував Славко. – Про дріт оцей торочили, про чари, замкнутий круг, зашморг.

– Ну... – боязко погодилася Євтихія.

– Так от, чари тут ні до чого, – грюкнув Славко кулаком по столу. – Бо персня вкрав мій брат.

– От і слава Богу, що знайшовся злодій, – нервово хіхікнула ворожка.

– Нащо мені злодій, нащо перстень, як на цьому дроті повісилася моя доля?! – шаленів Славко.

– Доля не вішається, – муркнула Євтихія, – вона, буває, випадає з поля зору, аби по часі знову з'явитися на очі.

– Дівчина моя повісилася, яку ви нащось у злодійки записали, – розтлумачив Славко.

– Дівчина?! – закашлялася ворожка. – А я ж просила тебе, хлопче, не шукай скорботи.

– При чім тут моя скорбота до вашої брехні? – аж отетерів Славко. – Не було б брехні, не було б і скорботи. Ви – вбивця, матінко Євтихія. Ви – злочинець, пожирач невинних душ, костолом людських доль. Ви найняли якогось напівзотлілого песиголовця, аби вивідав у мене все й вам доніс, а потім з його слів зварганили образ розкрадача перснів з невинної моєї Танюшки. Бо вимислили себе пророком, хоча насправді біля нього навіть не стояли на своїм віку. Ви хоч самі собі зізнавалися колись, що ніякий ви не пророк, а проста брехуха-заробітчанка? Я вимагаю відповіді – собі зізнавалися?

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22145098&from=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.